

УДК 663.2:339.5 (061.1)

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ВИНА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Мазур І.А., студентка магістратури 2 р.н.
Ковтун О.А., к.е.н., доцент кафедри
адміністративного менеджменту та ЗЕД
*Національний університет біоресурсів і
природокористування України, м. Київ, Україна*

Управління процесами виробництва та реалізації вина є складним багаторівневим завданням, що охоплює технологічні, організаційні, нормативні та логістичні компоненти. Виноробство як галузь поєднує аграрну та промислову складову, а її ефективне функціонування залежить від чіткого управління на кожному етапі виробничого циклу. В умовах євроінтеграції та війни ці процеси набувають особливої актуальності, оскільки вимагають адаптації до нових викликів, стандартів і ринкових умов [1].

Виробничий процес у виноробстві включає низку послідовних етапів: вирощування винограду, його збір, відділення гребенів, дроблення ягід, ферментацію, мацерацію (для окремих типів вин), витримку, стабілізацію, освітлення, фільтрацію, бутелювання та контроль якості готової продукції. Кожна стадія має критичне значення для формування органолептичних властивостей вина, його стабільності та відповідності стандартам. Наприклад, ферментація – це ключовий біохімічний процес, під час якого дріжджі перетворюють цукри винограду на етиловий спирт і ароматичні сполуки. Витримка, особливо в дубових бочках, сприяє розвитку складного смакового профілю, а стабілізація забезпечує збереження якості при транспортуванні та зберіганні [2].

Управління виробничими процесами охоплює чотири основні функції: планування, організацію, контроль і оптимізацію. Планування передбачає визначення термінів збору, обсягів виробництва, закупівель сировини. Організація включає розподіл ресурсів, вибір технологій, логістичне забезпечення. Контроль здійснюється через моніторинг якості та відповідність

стандартам, зокрема ДСТУ 4806:2007 (в Україні) та міжнародним нормам OIV. Оптимізація спрямована на зменшення втрат, підвищення ефективності та автоматизацію процесів [3].

Особливу увагу слід приділити якості сировини - винограду, який є надзвичайно чутливим до кліматичних умов. В Україні сировина повинна відповідати вимогам ДСТУ 4806:2007, які охоплюють органолептичні та фізико-хімічні показники: колір, прозорість, аромат, смак, вміст цукру, кислотність, екстрактивність, об'ємну частку етилового спирту [3].

Реалізація виноробної продукції в умовах війни зазнала суттєвих змін. Повномасштабне вторгнення з 2022 року спричинило порушення логістичних ланцюгів, зниження купівельної спроможності, обмеження експорту, дефіцит пакувальних матеріалів та руйнування виробничої інфраструктури. За даними ГО «Укрсадвинпром», Україна втратила понад 16 тис. га виноградників, що становить майже 40% довоєнного фонду. Особливо постраждали південні регіони – Одещина, Миколаївщина, Херсонщина - де зосереджено понад 70% виноградників. Руйнування шато, мінування полів, розкрадання складів, втрата обладнання та пакувальних ліній поставили під загрозу існування багатьох виноробень [4].

Військовий стан передбачав тимчасову заборону на продаж алкогольної продукції в багатьох регіонах, що спричинило різке падіння обсягів реалізації. У березні 2022 року збут вина впав на 58%, коньяку – на 66%, ігристих вин – на 67% порівняно з аналогічним періодом 2021 року. Водночас з'явився тренд на «антистресне споживання», коли вино розглядається як засіб емоційного відновлення [6].

До війни більша частина експорту вина здійснювалося через морські порти. Їх блокування призвело до проблем з логістикою, а також до зростання вартості транспортування, дефіциту пляшок, корків, етикеток, а також ускладнення митного оформлення. Виробники змушені переорієнтуватися на наземні коридори, імпортувати пакувальні матеріали з ЄС, використовувати залізничні контейнери.

Ринок вина в Україні

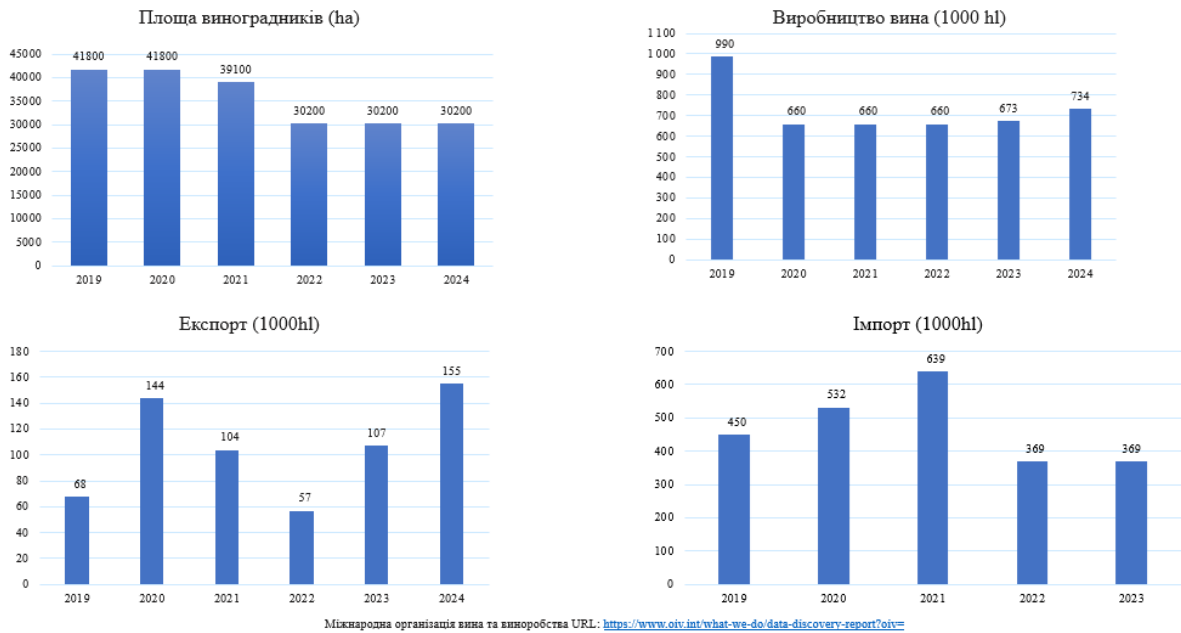

Рис. 1. Аналіз ринку вина в Україні

Джерело: створено автором на основі звітності [5]

Основні канали реалізації – роздрібна торгівля, HoReCa, дегустаційні тури та експорт – зазнали суттєвих змін. Відбулося активне розширення онлайн-каналів збуту: власні сайти, маркетплейси, соціальні мережі стали основними інструментами реалізації.

У 2023 році в Україні залишилось близько 160 виноробень, з яких понад 40 – крафтові, що виробляють до 100 тис. літрів вина на рік [7]. Частка українського вина на внутрішньому ринку становить лише 34%, ще 10% припадає на продукцію, марковану як «псевдо-Грузія».

Євроінтеграція відкриває нові можливості для українського виноробства, але, водночас, вимагає відповідності європейським нормам.

Регулювання виноробного сектору в Європейському Союзі базується на комплексному підході, що охоплює всі етапи виробництва, обігу та контролю якості продукції. Основою є Регламент (ЄС) №1308/2013, який інтегрований у Спільну аграрну політику (CAP) і забезпечує єдину нормативну рамку для всіх країн-членів. Він включає механізми фінансування, моніторингу, сертифікації та підтримки виробників. На відміну від цього, в Україні регулювання виноробства

досі залишається фрагментованим: окремі аспекти врегульовані різними законами - від Закону «Про виноград та виноградне вино» до податкових змін і статистичних методик. Проте ухвалення Закону №3928-IX у 2024 році, який набуде чинності з 1 січня 2026 року, свідчить про прагнення до уніфікації та гармонізації з європейськими підходами [8].

Одним із ключових елементів є система географічних ідентифікацій (PDO/PGI), яка в ЄС регулюється Регламентами 2019/33 та 2019/34. Вони встановлюють чіткі процедури реєстрації, захисту, заперечень і контролю, а також узгоджені з міжнародною угодою TRIPS (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights). В Україні аналогічні положення закладені в законопроекті №9139, який передбачає реєстрацію географічних назв, але система ще не запущена. Відсутність процедур заперечень, прозорих реєстрів та міжнародної взаємодії залишається викликом [8].

Щодо енологічних питань, ЄС має чітко визначений перелік дозволених технологій, вимог до побічних продуктів, утилізації та стандартів якості, що базуються на рекомендаціях OIV (Регламенти 2019/934, 2019/935). В Україні контроль якості здійснюється через дегустаційні комісії та декларації відповідності, однак відсутня уніфікована система енологічних стандартів, що відповідають міжнародним нормам. Це створює бар'єри для експорту та потребує адаптації національних практик до стандартів OIV [8].

У сфері обліку та простежуваності виробництва ЄС використовує централізований виноградний реєстр, обов'язкові декларації, внутрішній та зовнішній облік, а також регулярні перевірки (Reg. 2018/273, 2018/274). Україна передбачає створення аналогічного «Виноградарсько-виноробного реєстру», однак його запуск ще не відбувся. Методологічні положення Держстату щодо обліку винограду вже діють, що створює основу для подальшої цифровізації та інтеграції з контролюючими органами.

Схема дозволів на посадку виноградників у ЄС діє до 2045 року з проміжними переглядами (2028, 2040) і враховує критерії сталого розвитку, генетичної різноманітності та рентабельності. В Україні посадка виноградників

регулюється загальними земельними нормами, а нове законодавство передбачає лише реєстрацію ділянок без окремої системи дозволів. Для забезпечення сталого розвитку галузі доцільно впровадити систему авторизацій, подібну до європейської [8].

У підтримці малих виробників ЄС реалізує національні програми, що включають модернізацію, страхування, просування та інвестиції (Reg. 2016/1149, 2017/256, 2021/2115). В Україні вже зроблено значні кроки: спрощено ліцензування, введено декларації відповідності, встановлено податкові пільги для виробників з обсягом до 10 тис. декалітрів на рік. Наступним етапом має стати розширення фінансової підтримки, доступ до кредитування та участь у міжнародних програмах.

У сфері маркування продукції ЄС встановлює чіткі вимоги до етикетування, включаючи зазначення походження, категорії вина та традиційних термінів. Продукція, що не відповідає вимогам, вилучається з ринку. В Україні маркування гармонізується з європейськими стандартами, однак контроль за відповідністю ще не систематизований. Необхідно створити механізм перевірки, процедури вилучення та систему корекції маркування [8].

Управління процесами виробництва та реалізації вина в умовах євроінтеграції та в умовах війни це надзвичайно складний, але водночас цікавий процес. Він потребує комплексного підходу, що поєднує адаптацію до європейських стандартів та викликів під час війни, модернізацію технологій, стратегічне планування та ефективний маркетинг. Євроінтеграційний вектор розвитку створює нові можливості для наших виноробів, зокрема сприяє підвищенню конкурентоспроможності продукції, активізує інвестиційні процеси та розширення експортного потенціалу. Водночас він дозволяє продемонструвати міжнародним партнерам, що навіть в умовах воєнних викликів Україна зберігає здатність до сталого функціонування, модернізації та інтеграції у європейський економічний простір.

Список використаних джерел

1. Організація виробничого процесу. *Головна Elib LNTU*. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/Електроний%20посібник%20з%20Організації%20виробництва%20ЛУЦЬК/page8.html
2. Р. Е. McGovern. "The Origins and Ancient History of Wine." The University of Pennsylvania Museum of Archaeology and Anthropology, Jun. 2008.
3. ДСТУ 4806:2007 Вина. Загальні технічні умови. Зі Зміною № 1 та Поправкою. *БУДСТАНДАРТ Online - нормативні документи будівельної галузі України*. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=77106
4. Служба новин. Вплив російської агресії на виноробну галузь. *Агрополіт - гаряча агрополітика*. URL: <https://agropolit.com/news/29403-ukrayina-vtrabila-zachas-rosiyskoji-agresiyi-shistnadtsyat-tisyach-vinogradnikiv>
5. Міжнародна організація вина та виноробства URL: <https://www.oiv.int/what-we-do/data-discovery-report?oiv=>
6. Економічна правда. Знищені виноградники, вкрадені росіянами колекції вин: як війна впливає на виноробну галузь. *Економічна правда*. URL: <https://pravda.com.ua/columns/2023/03/22/698313/>
7. Юлія Зверькова. Загартовані під час війни. Що таке Wines of Ukraine та як розвиваються крафтові вина України сьогодні. *NV FOOD*. URL: <https://nv.ua/ukr/food/eat/shcho-take-wines-of-ukraine-diyalnist-spivpracya-z-mizhnarodnimi-partnerami-ta-populyarizaciya-vina-50400320.html>.
8. Елліна Юрченко/Ellina Yurchenko. ВИНО: ОГЛЯД НОРМАТИВНОПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У ЄС ТА УКРАЇНІ / WINE: REGULATORY FRAMEWORKS OF EU AND UKRAINE AT A GLANCE. *Kyiv School of Economics - Kyiv School of Economics*. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/04/WIne.pdf>.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЛЕЙБНИЦ-ІНСТИТУТ АГРАРНОГО РОЗВИТКУ
В КРАЇНАХ З ПЕРЕХІДНОЮ ЕКОНОМІКОЮ (НІМЕЧЧИНА)
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ВАЙЄНШТЕФАН-ТРИЗДОРФ (НІМЕЧЧИНА)
СЛОВАЦЬКИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ В НІТРІ (СЛОВАЧЧИНА)
ЛАТВІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУК ПРО ЖИТТЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ (ЛАТВІЯ)

Факультет аграрного менеджменту

**Кафедра адміністративного менеджменту та
зовнішньоекономічної діяльності**

МАТЕРІАЛИ

**VI Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції
студентів, аспірантів та молодих вчених**

**«СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ:
ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ»**

04 листопада 2025 р.

Київ - 2025

УДК 338.43.01/.01 (075.8)

Науково-редакційна колегія:

Організаційний комітет:

ТОНХА Оксана – проректор з наукової роботи та інноваційної діяльності НУБіП України, д.с.-г.н., професор, голова оргкомітету

ОСТАПЧУК Анатолій – в.о. декана факультету аграрного менеджменту, к.е.н., доцент, співголова оргкомітету

ШЛАУДЕРЕР Ральф – керівник Міжнародної школи Університету прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф, Міжнародний представник факультету сільського господарства, Представник з питань міжнародних освітніх програм і співпраці, доктор наук, професор, співголова оргкомітету

ГОРСЬКА Єлена – декан факультету економіки та менеджменту Словацького аграрного університету в Нітрі, доктор наук, професор, співголова оргкомітету

ПЕРЕХОЖУК Олександр – старший науковий співробітник Лейбніц-Інституту аграрного розвитку в країнах з перехідною економікою, PhD, професор, співголова оргкомітету

ЗЕВЕРТЕ-РІВЗА Сандія – дослідник Латвійського університету наук про життя та технологій, PhD, доцент, співголова оргкомітету

Члени оргкомітету:

КОВТУН Олена – завідувач кафедри адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності, к.е.н., доцент;

БАСЮК Дарія – професор кафедри адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності, д.е.н., професор

ЖЕМОЙДА Олександр – д.е.н., професор

ІБАТУЛЛІН Марат – д.е.н., професор

МОСТЕНСЬКА Тетяна – д.е.н., професор

ГОЛОМША Наталія – к.е.н., доцент

ДАВИДЕНКО Володимир – к.е.н., доцент

ДІБРОВА Лариса – к.е.н., доцент

КОВАЛЕНКО Наталія – к.е.н., доцент

КОЛЕСНИК Максим – к.е.н., доцент

КОСТЮК Ольга – к.е.н., доцент

КУЗЬМЕНКО Сергій – к.е.н., доцент

РАЛКО Олександра – к.е.н., доцент

ТЮРІНА Альона – к.е.н., доцент

ЧОРНЕНЬКА Людмила – к.е.н., доцент

ЯНЧЕВСЬКИЙ Руслан – к.е.н., доцент

ФАЙЧУК Олександр – к.е.н., доцент, секретар оргкомітету

МІЩЕНКО Іван – к.е.н., доцент, відповідальний за випуск збірника тез

Затверджено та рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради факультета аграрного менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України (*протокол №4 від 20 листопада 2025 р.*).

«СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ»: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених, 04 листопада 2025 р. – К.: НУБіП України, 2025. – 245 с.

У збірнику представлені результати дослідження проблем сучасного менеджменту в умовах воєнного стану та інтеграції України до ЄС. Видання розраховано на студентів, аспірантів, викладачів, практиків і всіх тих, хто цікавиться питаннями сучасних підходів до управління підприємствами і національним господарством.

Матеріали викладені в авторській редакції. Відповідальність за достовірність поданої інформації несуть автори.

© Кафедра адміністративного менеджменту
та зовнішньоекономічної діяльності, факультет
аграрного менеджменту НУБіП України, 2025

© Автори